Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 24 lutego 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Równość traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego – Dyrektywa 79/7/EWG – Artykuł 4 ust. 1 – Zakaz wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć – Pracownicy domowi – Ochrona przed bezrobociem – Wykluczenie – Szczególnie niekorzystna sytuacja pracowników płci żeńskiej – Uzasadnione cele polityki społecznej – Proporcjonalność

W sprawie C-389/20

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Vigo (sąd administracyjny szczebla prowincji nr 2 w Vigo, Hiszpania) postanowieniem z dnia 29 lipca 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 14 sierpnia 2020 r., w postępowaniu:

CJ

przeciwko

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Prechal, prezes drugiej izby, pełniąca obowiązki prezes trzeciej izby, J. Passer, F. Biltgen, L.S. Rossi (sprawozdawczyni) i N. Wahl, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: L. Carrasco Marco, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 30 czerwca 2021 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu CJ – J. de Cominges Cáceres, abogado,

– w imieniu Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) – M. S. Amaya Pilares oraz E. Ablanedo Reyes, letrados,

* Język postępowania: hiszpański.

– w imieniu rządu hiszpańskiego – M. J. Ruiz Sánchez oraz S. Jiménez García, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – I. Galindo Martín oraz A. Szmytkowska, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 września 2021 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 79/7/EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 1979, L 6, s. 24), a także art. 5 lit. b) i art. 9 ust. 1 lit. e) i k) dyrektywy 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (Dz.U. 2006, L 204, s. 23).

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania toczącego się pomiędzy CJ a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) [powszechną kasą ubezpieczeń społecznych (TGSS), Hiszpania] w przedmiocie wniosku CJ o opłacanie składek z tytułu ochrony przed ryzykiem bezrobocia.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 79/7

3 Zgodnie z motywem drugim dyrektywy 79/7:

„zasadę równego traktowania w dziedzinie zabezpieczenia społecznego należy wprowadzać w życie przede wszystkim w systemach ustawowych, które zapewniają ochronę na wypadek choroby, inwalidztwa, starości, wypadków przy pracy, chorób zawodowych i bezrobocia, jak i w przepisach dotyczących pomocy społecznej w zakresie, w jakim mają one uzupełnić lub zastąpić wymienione wcześniej systemy”.

4 Artykuł 3 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Niniejszą dyrektywę stosuje się do:

a) systemów ustawowych zapewniających ochronę przed ryzykiem:

– choroby,

– inwalidztwa,

– starości,

– wypadku przy pracy i choroby zawodowej;

– bezrobocia;

[…]”.

5 Artykuł 4 ust. 1 wspomnianej dyrektywy przewiduje:

„Zasada równego traktowania oznacza brak jakiejkolwiek dyskryminacji ze względu na płeć, bądź bezpośrednio, bądź pośrednio poprzez odwołanie, zwłaszcza do stanu cywilnego lub rodzinnego, w szczególności jeżeli chodzi o:

– zakres stosowania systemów i warunki objęcia systemami,

[…]”.

Dyrektywa 2006/54

6 Artykuł 1 dyrektywy 2006/54, zatytułowany „Cel”, stanowi:

„Celem niniejszej dyrektywy jest wprowadzenie w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy.

W tym celu zawiera ona przepisy dotyczące wprowadzenia w życie zasady równego traktowania w odniesieniu do:

[…]

c) systemów zabezpieczenia społecznego pracowników.

[…]”.

7 Artykuł 2 tej dyrektywy, zatytułowany „Definicje”, stanowi w ust. 1:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[…]

b) »dyskryminacja pośrednia«: sytuacja, w której z pozoru neutralny przepis, kryterium lub praktyka stawiałaby osoby danej płci w szczególnie niekorzystnym położeniu w porównaniu do osób innej płci, chyba że dany przepis, kryterium lub praktyka są obiektywnie uzasadnione zgodnym z prawem [uzasadnionym] celem, a środki osiągnięcia tego celu są właściwe i niezbędne;

[…]

f) »systemy zabezpieczenia społecznego pracowników«: systemy nieobjęte dyrektywą [79/7], które mają na celu zapewnienie pracownikom najemnym i osobom prowadzącym działalność na własny rachunek, w przedsiębiorstwie, grupie przedsiębiorstw, gałęzi gospodarki lub należącym do grupy zawodowej, świadczeń, których celem jest uzupełnienie ustawowych systemów zabezpieczenia społecznego lub ich zastąpienie, niezależnie od tego, czy przystąpienie do nich jest obowiązkowe, czy dobrowolne".

8 Artykuł 5 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Zakaz dyskryminacji", stanowi:

„Bez uszczerbku dla art. 4, w systemach zabezpieczenia społecznego pracowników nie może występować jakakolwiek bezpośrednia lub pośrednia dyskryminacja ze względu na płeć, w szczególności w stosunku do:

a) zakresu zastosowania takich systemów i warunków przystępowania do nich;

b) obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek;

[…]".

9 Artykuł 9 tej dyrektywy, zatytułowany „Przykłady dyskryminacji", w ust. 1 stanowi:

„Do przepisów sprzecznych z zasadą równego traktowania należą przepisy, które posługują się pojęciem płci bezpośrednio lub pośrednio, jeżeli chodzi o:

[…]

e) ustalenie różnych warunków przyznania świadczeń lub ograniczenie takich świadczeń do pracowników jednej płci;

[…]

k) określenie różnych zasad lub zasad stosujących się tylko do pracowników określonej płci – z wyjątkiem przypadków przewidzianych w lit. h) oraz j) – w odniesieniu do zagwarantowania lub zachowania prawa do świadczeń odroczonych, kiedy pracownik występuje z systemu".

Prawo hiszpańskie

LGSS

10 Artykuł 251 Ley General de la Seguridad Social (powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym), w brzmieniu ujednoliconym, zatwierdzonym Real Decreto Legislativo 8/2015 (królewskim dekretem ustawodawczym 8/2015) z dnia 30 października 2015 r. (BOE nr 261 z dnia 31 października 2015 r., s. 103291; sprostowanie BOE nr 36 z dnia 11 lutego 2016 r., s. 10898) (zwanej dalej „LGSS"), zatytułowany „Ochrona", stanowi:

„Pracownicy objęci szczególnym systemem zabezpieczenia społecznego pracowników domowych są uprawnieni do świadczeń z zabezpieczenia społecznego na warunkach określonych w niniejszym powszechnym systemie zabezpieczenia społecznego, z zastrzeżeniem następujących warunków szczególnych:

[…]

d) ochrona z tytułu szczególnego systemu zabezpieczenia społecznego pracowników domowych nie obejmuje ubezpieczenia na wypadek bezrobocia".

11 Artykuł 264 LGSS, zatytułowany „Osoby chronione", stanowi w ust. 1:

„Ubezpieczenie na wypadek bezrobocia, pod warunkiem zobowiązania się do opłacania składek z tego tytułu, obejmuje:

a) pracowników najemnych podlegających powszechnemu systemowi zabezpieczenia społecznego;

[…]".

Dekret królewski 625/1985

12 Artykuł 19 Real Decreto 625/1985 por el que se desarrolla la Ley 31/1984, de 2 de agosto, de protección por desempleo (dekretu królewskiego 625/1985 wykonującego ustawę 31/1984 z dnia 2 sierpnia 1984 r. o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia) z dnia 2 kwietnia 1985 r. (BOE nr 109 z dnia 7 maja 1985 r., s. 12699, sprostowanie BOE nr 134 z dnia 5 czerwca 1985 r., s. 16992), zatytułowany „Opłacanie składek", przewiduje w ust. 1:

„Do opłacania składek na ubezpieczenie na wypadek bezrobocia zobowiązani są wszyscy przedsiębiorcy i pracownicy objęci powszechnym systemem zabezpieczenia społecznego i szczególnymi systemami zabezpieczenia społecznego, które zapewniają ochronę przed tym ryzykiem. […]".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

13 CJ jest pracownicą domową świadczącą pracę na rzecz pracodawcy będącego osobą fizyczną. Od stycznia 2011 r. jest ubezpieczona w szczególnym systemie zabezpieczenia społecznego pracowników domowych (zwanym dalej „szczególnym systemem dla pracowników domowych").

14 W dniu 8 listopada 2019 r. CJ wystąpiła do TGSS z wnioskiem o opłacanie składki z tytułu ubezpieczenia na wypadek bezrobocia w celu nabycia prawa do świadczeń dla bezrobotnych. Do wniosku dołączyła pisemną zgodę pracodawcy na opłacanie wnioskowanej składki.

15 Decyzją z dnia 13 listopada 2019 r. TGSS oddalił ten wniosek ze względu na to, że skoro CJ była ubezpieczona w ramach szczególnego systemu dla pracowników domowych, możliwość odprowadzania składek do tego systemu w celu uzyskania ubezpieczenia na wypadek bezrobocia była wyraźnie wykluczona przez art. 251 lit. d) LGSS. TGSS utrzymał tę decyzję w mocy decyzją z dnia 19 grudnia 2019 r., wydaną w następstwie odwołania administracyjnego wniesionego przez CJ.

16 W dniu 2 marca 2020 r. CJ wniosła skargę na drugą decyzję TGSS do Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Vigo (sądu administracyjnego szczebla prowincji nr 2 w Vigo, Hiszpania). W uzasadnieniu skargi CJ podnosi zasadniczo, że art. 251 lit. d) LGSS powoduje dyskryminację pośrednią ze względu na płeć w dziedzinie zabezpieczenia społecznego w stosunku do pracowników domowych płci żeńskiej, którzy stanowią prawie całość tej grupy pracowników.

17 W tym względzie CJ utrzymuje, że chociaż pracownicy domowi są ubezpieczeni od ryzyka przejściowej niezdolności do pracy, to gdy taka sytuacja się utrzymuje, tracą pracę albo w wyniku porozumienia, albo w wyniku wycofania się pracodawcy, bez ochrony przed bezrobociem, w przeciwieństwie do innych pracowników. Ponieważ sytuacja pracowników domowych, którzy utracili zatrudnienie, nie jest równoważna z sytuacją pracowników objętych zabezpieczeniem społecznym, wyłączenie z ochrony przed bezrobociem pociąga za sobą również brak możliwości uzyskania przez tych pracowników jakiegokolwiek innego świadczenia lub zasiłku uzależnionego od wygaśnięcia prawa do świadczeń z tytułu bezrobocia. Tym samym art. 251 lit. d) LGSS stawia wspomnianych pracowników w trudnej sytuacji społecznej, wyrażającej się nie tylko bezpośrednio brakiem możliwości uzyskania świadczeń z tytułu bezrobocia, ale również pośrednio – brakiem możliwości uzyskania innych świadczeń z zakresu pomocy społecznej.

18 Sąd odsyłający ma wątpliwości co do zgodności tego przepisu krajowego z prawem Unii. Podkreśla on, że między stronami postępowania głównego bezsporne jest, iż grupa pracowników objętych szczególnym systemem dla pracowników domowych składa się prawie wyłącznie z osób płci żeńskiej. Sąd ten stoi zatem na stanowisku, że w zakresie, w jakim przepis ten odmawia pracownikom płci żeńskiej należącym do tej grupy możliwości uzyskania świadczeń z tytułu bezrobocia, uniemożliwiając im opłacanie składek w celu pokrycia tego ryzyka, wspomniany przepis krajowy stanowi dyskryminację pośrednią ze względu na płeć w zakresie dostępu do świadczeń z zabezpieczenia społecznego. W braku jakiegokolwiek wyraźnego podania motywów w tym względzie dyskryminacja ta nie jest uzasadniona, a więc może być objęta zakazem sformułowanym w dyrektywach 79/7 i 2006/54.

19 W tych okolicznościach Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Vigo (sąd administracyjny szczebla prowincji nr 2 w Vigo) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 4 ust. 1 [dyrektywy 79/7], dotyczący równego traktowania, które oznacza brak jakiejkolwiek dyskryminacji ze względu na płeć zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio, w zakresie obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, oraz art. 5 lit. b) [dyrektywy 2006/54], który przewiduje podobny zakaz bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji ze względu na płeć w odniesieniu do zakresu stosowania systemów

zabezpieczenia społecznego i warunków przystępowania do nich, a także w zakresie obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie obowiązywaniu przepisu krajowego takiego jak art. 251 lit. d) [LGSS], [zgodnie z którym] »ochrona z tytułu szczególnego systemu zabezpieczenia społecznego pracowników domowych nie obejmuje ubezpieczenia na wypadek bezrobocia«?

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na powyższe pytanie, czy wspomniany przepis należy uznać za przykład dyskryminacji zakazanej w rozumieniu art. 9 ust. 1 lit. e) lub k) dyrektywy 2006/54 w zakresie, w jakim adresatami rozpatrywanej normy, to znaczy art. 251 lit. d) [LGSS] są niemal wyłącznie kobiety?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

20 TGSS i rząd hiszpański podnoszą zarzut niedopuszczalności zarówno wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, jak i pytań prejudycjalnych przedstawionych przez sąd odsyłający.

21 Co się tyczy w pierwszej kolejności dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, podnoszą one zasadniczo, że spór w postępowaniu głównym w rzeczywistości nie dotyczy podnoszonego prawa do opłacania składek, lecz przyznania prawa do świadczeń z tytułu bezrobocia. Wynika z tego, po pierwsze, że spór ten jest sztuczny w tym znaczeniu, że CJ wytoczyła powództwo przed sądem odsyłającym na podstawie nieprawdziwych powodów. Po drugie, w zakresie, w jakim przyznanie takiego prawa należy do właściwości sądów ds. społecznych, sąd odsyłający jako sąd administracyjny nie jest właściwy do rozpatrzenia takiego sporu, w związku z czym nie ma żadnego związku między wnioskowaną wykładnią prawa Unii a rozstrzygnięciem tego sporu.

22 Ponadto TGSS twierdzi, że gdyby spór ten rzeczywiście dotyczył przyznania prawa do opłacania składek, wykładnia dyrektywy 79/7 nie byłaby konieczna do jego rozstrzygnięcia, ponieważ kwestia zakresu ochrony w ramach szczególnego systemu dla pracowników domowych jest odrębna od kwestii finansowania tego systemu.

23 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi wyłącznie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i który ma obowiązek wydać w tej sprawie orzeczenie, należy dokonanie oceny, z uwzględnieniem szczególnych okoliczności tej sprawy, zarówno tego, czy orzeczenie w trybie prejudycjalnym jest niezbędne do wydania wyroku w zawisłej przed nim sprawie, jak i oceny znaczenia pytań, z którymi zwraca się on do Trybunału. W związku z tym, jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest w zasadzie zobowiązany do wydania orzeczenia (wyrok z dnia 18 maja 2021 r., Asociația „Forumul Judecătorilor din România" i in., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, pkt 115 i przytoczone tam orzecznictwo).

24 Wynika z tego, że pytania dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie przedłożonego przez sąd krajowy pytania prejudycjalnego jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub

z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 18 maja 2021 r., Asociația „Forumul Judecătorilor din România" i in., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, pkt 116 i przytoczone tam orzecznictwo).

25 W szczególności, jak wynika z samego brzmienia art. 267 TFUE, orzeczenie w trybie prejudycjalnym musi być „niezbędne", aby umożliwić sądowi odsyłającemu „wydanie wyroku" w zawisłej przed nim sprawie. Warunkiem zatem zastosowania procedury prejudycjalnej jest w szczególności rzeczywiste istnienie przed sądem krajowym sporu, w którym sąd ten ma wydać orzeczenie pozwalające na uwzględnienie orzeczenia prejudycjalnego (wyrok z dnia 18 maja 2021 r., Asociația „Forumul Judecătorilor din România" i in., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, pkt 117 i przytoczone tam orzecznictwo).

26 W niniejszej sprawie, jak wskazano w pkt 15 i 18 niniejszego wyroku, spór w postępowaniu głównym dotyczy oddalenia przez TGSS wniosku o opłacanie składek z tytułu ochrony przed ryzykiem bezrobocia w celu uzyskania prawa do odpowiednich świadczeń z tytułu bezrobocia. U podstaw tej decyzji oddalającej leży wykluczenie tych świadczeń ze szczególnego systemu dla pracowników domowych w rozumieniu art. 251 lit. d) LGSS. Wreszcie, wykluczenie to, jako że ma ono zastosowanie do grupy pracowników składających się wyłącznie z kobiet, może zdaniem sądu odsyłającego stanowić dyskryminację pośrednią ze względu na płeć, zakazaną przez dyrektywy 79/7 i 2006/54.

27 W tych okolicznościach, po pierwsze, pytania przedstawione przez sąd odsyłający nie mają charakteru hipotetycznego, a po drugie, wykładnia prawa Unii, o którą się zwrócono, pozostaje w związku z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, ponieważ dotyczy on w rzeczywistości przyznania prawa do świadczeń z tytułu bezrobocia, i wydaje się konieczna w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 25 niniejszego wyroku, aby umożliwić sądowi odsyłającemu wydanie wyroku poprzez umożliwienie mu dokonania oceny zgodności przepisu prawa krajowego rozpatrywanego w postępowaniu głównym z prawem Unii. Wynika stąd, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

28 Konkluzji tej nie podważa argument rządu hiszpańskiego dotyczący podnoszonego braku właściwości sądu odsyłającego do rozpatrzenia tak zdefiniowanego sporu w postępowaniu głównym ze względu na to, że spór ten miałby wchodzić w zakres właściwości sądów ds. społecznych. Wystarczy bowiem przypomnieć w tym względzie, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem do Trybunału nie należy ani kwestionowanie dokonanej przez sąd odsyłający oceny dopuszczalności skargi w postępowaniu głównym, która w ramach postępowania prejudycjalnego należy do właściwości sądu krajowego, ani badanie, czy postanowienie odsyłające zostało wydane zgodnie z krajowymi przepisami dotyczącymi organizacji postępowania sądowego. Trybunał powinien bowiem w tym zakresie oprzeć się na postanowieniu odsyłającym wydanym przez sąd państwa członkowskiego, o ile postanowienie to nie zostało uchylone na skutek wniesienia środków zaskarżenia ewentualnie przewidzianych przez prawo krajowe [wyrok z dnia 16 lipca 2020 r., UX (Status włoskich sędziów pokoju), C-658/18, EU:C:2020:572, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo).

29 Co się tyczy w drugiej kolejności dopuszczalności pytań prejudycjalnych, rząd hiszpański, popierany w tej kwestii przez Komisję Europejską, twierdzi, po pierwsze, że dyrektywa 2006/54 nie ma zastosowania do hiszpańskiego systemu ustawowego zabezpieczenia społecznego regulowanego przez LGSS. W zakresie, w jakim pytania te dotyczą dyrektywy 2006/54, należy zatem stwierdzić ich niedopuszczalność.

30 Po drugie, rząd hiszpański wnosi w sposób dorozumiany o stwierdzenie niedopuszczalności wspomnianych pytań również w zakresie, w jakim dotyczą one dyrektywy 79/7. Zdaniem tego rządu dyrektywa ta nie nakłada bowiem na państwa członkowskie obowiązku ustanowienia ochrony przed szczególnym ryzykiem, takim jak bezrobocie, co oznaczałoby, że wniosek o odprowadzanie składek z tytułu tego ryzyka w celu nabycia prawa do odpowiednich świadczeń, taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, nie jest objęty zakresem stosowania wspomnianej dyrektywy.

31 W tym względzie wystarczy zauważyć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, jeżeli nie jest oczywiste, że wykładnia przepisu prawa Unii nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, zarzut oparty na braku możliwości zastosowania tego przepisu do sprawy w postępowaniu głównym nie dotyczy dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, lecz dotyczy istoty pytań (wyrok z dnia 28 października 2021 r., Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).

32 W tych okolicznościach, biorąc pod uwagę tok rozumowania przedstawiony w pkt 26 i 27 niniejszego wyroku, postawione pytania są dopuszczalne.

Co do istoty

33 Poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 4 ust. 1 dyrektywy 79/7 i art. 5 lit. b) dyrektywy 2006/54 należy dokonywać w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisowi krajowemu, który wyklucza świadczenia z tytułu bezrobocia z zakresu świadczeń z zabezpieczenia społecznego przyznawanych pracownikom domowym w ramach ustawowego systemu zabezpieczenia społecznego.

34 W tym względzie należy na wstępie zauważyć, że z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi oraz z brzmienia art. 251 LGSS wynika, iż szczególny system dla pracowników domowych jest włączony do powszechnego systemu zabezpieczenia społecznego regulowanego przez LGSS i że pracownicy ci mają prawo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego na zasadach i na warunkach określonych w tym systemie powszechnym. Co się tyczy w szczególności świadczeń z tytułu bezrobocia, z art. 264 ust. 1 lit. a) LGSS wynika, że wszyscy pracownicy najemni podlegający wspomnianemu systemowi powszechnemu są co do zasady objęci ochroną przed bezrobociem, pod warunkiem że zobowiązują się do opłacania składek z tego tytułu.

35 Tym samym, ponieważ, jak wskazano w pkt 26 niniejszego wyroku, spór w postępowaniu głównym dotyczy przyznania pracownikom domowym ochrony przed bezrobociem, z której są wyłączeni na podstawie art. 251 lit. d) LGSS, spór ten dotyczy zasadniczo zakresu podmiotowego świadczeń z tytułu bezrobocia przyznawanych w ramach hiszpańskiego ustawowego systemu zabezpieczenia społecznego.

36 Wynika z tego, po pierwsze, że rozpatrywane w postępowaniu głównym świadczenia z tytułu bezrobocia są objęte zakresem stosowania dyrektywy 79/7, a zatem dyrektywa ta ma zastosowanie w tej sprawie. Świadczenia te stanowią bowiem część ustawowego systemu ochrony przed jednym z rodzajów ryzyka wymienionych w art. 3 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy, a mianowicie ryzykiem bezrobocia, i są bezpośrednio i faktycznie związane z ochroną przed tym ryzykiem [zob. podobnie wyrok z dnia 14 października 2021 r., INSS (Renta wdowia wynikająca ze związku partnerskiego), C-244/20, niepublikowany, EU:C:2021:854, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo].

37 Po drugie, oznacza to, że dyrektywa 2006/54 nie ma zastosowania do sprawy w postępowaniu głównym. Z art. 1 akapit drugi lit. c) tej dyrektywy w związku z jej art. 2 ust. 1 lit. f) wynika bowiem, że wspomniana dyrektywa nie ma zastosowania do systemów ustawowych uregulowanych w dyrektywie 79/7 [wyrok z dnia 12 grudnia 2019 r., Instituto Nacional de la Seguridad Social (Dodatek do emerytury dla matek), C-450/18, EU:C:2019:1075, pkt 34].

38 W związku z tym w świetle rozważań przedstawionych w pkt 34–37 niniejszego wyroku w celu udzielenia odpowiedzi na postawione pytania należy zasadniczo ocenić, czy przepis krajowy taki jak art. 251 lit. d) LGSS może prowadzić do dyskryminacji ze względu na płeć w zakresie podmiotowego zakresu stosowania hiszpańskiego ustawowego systemu zabezpieczenia społecznego, który zapewnia ochronę przed bezrobociem w rozumieniu art. 4 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 79/7 w związku z motywem drugim i art. 3 ust. 1 lit. a) tiret piąte tej dyrektywy.

39 W tym względzie należy na wstępie stwierdzić, że przepis krajowy taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym nie wprowadza dyskryminacji bezpośredniej ze względu na płeć, ponieważ znajduje jednakowe zastosowanie do pracowników płci męskiej i żeńskiej należących do szczególnego systemu dla pracowników domowych.

40 Co się tyczy kwestii, czy ten sam przepis krajowy stanowi dyskryminację pośrednią, należy w pierwszej kolejności przypomnieć, że w kontekście dyrektywy 79/7 pojęcie to należy rozumieć w ten sam sposób jak w kontekście dyrektywy 2006/54 (wyroki: z dnia 8 maja 2019 r., Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 21 stycznia 2021 r., INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, pkt 24). Tymczasem z art. 2 ust. 1 lit. b) tej ostatniej dyrektywy wynika, że dyskryminację pośrednią ze względu na płeć stanowi sytuacja, w której z pozoru neutralny przepis, kryterium lub praktyka stawiałaby osoby danej płci w szczególnie niekorzystnym położeniu w porównaniu do osób innej płci, chyba że taki przepis, kryterium lub praktyka są obiektywnie uzasadnione zasługującym na ochronę celem, a środki osiągnięcia tego celu są właściwe i niezbędne.

41 Istnienie takiego szczególnie niekorzystnego położenia można by wykazać w szczególności, gdyby udowodnić, że wspomniany przepis, kryterium lub praktyka wpływa negatywnie na znacznie większy odsetek osób danej płci w stosunku do osób innej płci. Do sądu krajowego należy ocena, czy sytuacja ta występuje w sprawie przed sądem krajowym (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 maja 2019 r., Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, pkt 38; z dnia 21 stycznia 2021 r., INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, pkt 25).

42 Na wypadek gdyby sąd krajowy dysponował danymi statystycznymi, Trybunał orzekł, że do tego sądu krajowego należy, po pierwsze, uwzględnienie ogółu pracowników podlegających uregulowaniu krajowemu, w którym odmienne traktowanie ma swoje źródło, a po drugie, porównać odpowiednie proporcje pracowników, których dotyczy lub nie dotyczy podnoszone

odmienne traktowanie wśród pracowników płci żeńskiej objętych zakresem stosowania tego uregulowania, z tymi samymi proporcjami wśród pracowników płci męskiej objętych tym uregulowaniem [zob. podobnie wyroki: z dnia 24 września 2020 r., NK (Emerytury zakładowe personelu kierowniczego), C-223/19, EU:C:2020:753, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 21 stycznia 2021 r., INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, pkt 26].

43 W tym względzie to do sądu krajowego należy dokonanie oceny, w jakiej mierze przedstawione mu dane statystyczne są wiarygodne i czy mogą one zostać uwzględnione, to znaczy czy w szczególności nie są one przejawem zjawisk czysto przypadkowych lub wynikających z tymczasowej sytuacji i czy wydają się one wystarczająco istotne [wyroki: z dnia 24 września 2020 r., NK (Emerytury zakładowe personelu kierowniczego), C-223/19, EU:C:2020:753, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 21 stycznia 2021 r., INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, pkt 27].

44 W niniejszej sprawie, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 58 opinii, należy wziąć pod uwagę nie tylko osoby ubezpieczone w szczególnym systemie dla pracowników domowych, lecz również ogół pracowników objętych hiszpańskim powszechnym systemem zabezpieczenia społecznego, do którego ci ubezpieczeni zostali włączeni (zob. podobnie wyrok z dnia 21 stycznia 2021 r., INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, pkt 28). Jak już bowiem wskazano w pkt 35 niniejszego wyroku, przepis krajowy rozpatrywany w postępowaniu głównym przyczynia się do określenia podmiotowego zakresu stosowania świadczeń z tytułu bezrobocia przyznawanych w ramach tego systemu powszechnego.

45 Tymczasem należy stwierdzić, że z danych statystycznych przedstawionych w uwagach ustnych TGSS wynika, po pierwsze, że w dniu 31 maja 2021 r. liczba pracowników najemnych objętych wspomnianym ubezpieczeniem powszechnym wynosiła 15 872 720, z czego 7 770 798 stanowiły kobiety (48,96% pracowników), a 8 101 899 – mężczyźni (51,04% pracowników). Po drugie, w tym samym dniu grupa pracowników ubezpieczonych w szczególnym systemie dla pracowników domowych obejmowała 384 175 pracowników, z czego 366 991 stanowiły kobiety (95,53% ubezpieczonych w tym systemie szczególnym, czyli 4,72% pracowników najemnych płci żeńskiej), a 17 171 – mężczyźni (4,47% ubezpieczonych we wspomnianym systemie szczególnym, czyli 0,21% pracowników najemnych płci męskiej).

46 Z tych danych statystycznych wynika zatem, że odsetek pracowników płci żeńskiej objętych hiszpańskim powszechnym systemem zabezpieczenia społecznego, których dotyczy odmienne traktowanie wynikające z przepisu krajowego rozpatrywanego w postępowaniu głównym, jest znacznie wyższy niż odsetek pracowników płci męskiej.

47 Wobec tego, jeżeli w wyniku oceny, którą powinien przeprowadzić w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 42 i 43 niniejszego wyroku sąd odsyłający, sąd ten dojdzie do wniosku, że rzeczone dane statystyczne są wiarygodne, reprezentatywne i istotne, należałoby przyjąć, że art. 251 lit. d) LGSS stawia w szczególnie niekorzystnym położeniu pracowników płci żeńskiej w porównaniu z pracownikami płci męskiej.

48 Wynikałoby z tego, że ten przepis krajowy wprowadza dyskryminację pośrednią ze względu na płeć sprzeczną z art. 4 ust. 1 dyrektywy 79/7, chyba że jest ona uzasadniona obiektywnymi czynnikami niezwiązanymi z jakąkolwiek dyskryminacją ze względu na płeć. Tak jest w wypadku, gdy przepis ten realizuje uzasadniony cel polityki społecznej, jest właściwy do osiągnięcia tego celu i jest do tego niezbędny, biorąc pod uwagę, że można przyjąć, iż jest odpowiedni do zagwarantowania powoływanego celu wyłącznie, jeżeli rzeczywiście służy jego osiągnięciu oraz

jest stosowany w sposób spójny i systematyczny (zob. podobnie wyroki: z dnia 20 października 2011 r., Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, pkt 70, 71 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 21 stycznia 2021 r., INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, pkt 31, 32 i przytoczone tam orzecznictwo).

49 Podnoszony przez rząd hiszpański argument o braku porównywalności sytuacji pracowników domowych z sytuacją innych pracowników najemnych ubezpieczonych w hiszpańskim powszechnym systemie zabezpieczenia społecznego na poparcie tezy o braku takiej dyskryminacji pośredniej jest pozbawiony znaczenia w tym względzie.

50 Jak bowiem zauważył rzecznik generalny w pkt 47 opinii, w przeciwieństwie do sprawy, w której wydano wyrok z dnia 26 czerwca 2018 r., MB (Zmiana płci a emerytura) (C-451/16, EU:C:2018:492), przywołanej przez ten rząd, przepis krajowy rozpatrywany w postępowaniu głównym nie stanowi dyskryminacji bezpośredniej ze względu na płeć, którą można by podważyć na podstawie braku porównywalności sytuacji pracowników domowych z sytuacją innych pracowników najemnych.

51 Co się tyczy w drugiej kolejności istnienia obiektywnego czynnika uzasadniającego w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 48 niniejszego wyroku, należy podkreślić, że o ile ostatecznie do sądu krajowego, który jest wyłącznie właściwy do oceny okoliczności faktycznych i dokonania wykładni prawa krajowego, należy ustalenie, czy i w jakim zakresie rozpatrywany w postępowaniu głównym przepis krajowy jest uzasadniony takim obiektywnym czynnikiem, o tyle Trybunał, do którego zwrócono się o dostarczenie temu sądowi użytecznych odpowiedzi w ramach odesłania prejudycjalnego, jest właściwy do udzielenia wskazówek na podstawie akt sprawy w postępowaniu głównym oraz przedstawionych mu ustnie i na piśmie uwag, tak aby umożliwić sądowi krajowemu wydanie rozstrzygnięcia w sprawie [wyroki: z dnia 20 października 2011 r., Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, pkt 72 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 24 września 2020 r., NK (Emerytury zakładowe personelu kierowniczego), C-223/19, EU:C:2020:753, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo].

52 W tym kontekście Trybunał wielokrotnie orzekał, że chociaż przy wyborze środków właściwych dla realizacji celów swej polityki społecznej i zatrudnienia państwa członkowskie dysponują szerokim zakresem uznania (wyroki: z dnia 20 października 2011 r., Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, pkt 73 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 21 stycznia 2021 r., INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, pkt 33), to jednak do danego państwa członkowskiego jako autora normy wprowadzającej potencjalną dyskryminację należy wykazanie, że norma ta spełnia warunki wymienione w pkt 48 niniejszego wyroku (zob. podobnie wyroki: z dnia 20 października 2011 r., Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, pkt 74; z dnia 17 lipca 2014 r., Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, pkt 55).

53 W niniejszej sprawie rząd hiszpański i TGSS podnoszą w swoich uwagach pisemnych i ustnych, że decyzja z zakresu polityki ustawodawczej o wyłączeniu z ochrony przed bezrobociem pracowników domowych związana jest ze specyfiką tego sektora zawodowego. Po pierwsze bowiem, sektor zatrudnienia pracowników domowych charakteryzują wysokie stopy zatrudnienia, niski poziom kwalifikacji, a tym samym niski poziom wynagrodzenia, oraz znaczny odsetek pracowników nieubezpieczonych w systemie zabezpieczenia społecznego. Po drugie, stosunek pracy tych pracowników charakteryzuje się tym, że pracodawca nie jest przedsiębiorcą, lecz głową rodziny i nie czerpie żadnych zysków z pracy najemnej tych pracowników, oraz okolicznością, że praca jest świadczona w gospodarstwie domowym, co utrudnia zarówno weryfikację warunków dostępu do świadczeń z tytułu bezrobocia, jak i kontrolę ze względu na nienaruszalność miejsca zamieszkania.

54 W tym kontekście wzrost obciążeń i kosztów pracy wynikający z podwyższenia składek na ubezpieczenie od ryzyka bezrobocia mógłby zdaniem tych uczestników postępowania prowadzić do spadku poziomu zatrudnienia w tym sektorze w postaci zmniejszenia liczby nowo nawiązywanych stosunków pracy i w postaci rozwiązywanych stosunków pracy, jak również do sytuacji nielegalnej pracy i nadużyć, a tym samym mógłby prowadzić do zmniejszenia ochrony pracowników domowych. Przepis krajowy rozpatrywany w postępowaniu głównym ma zatem na celu ochronę poziomu zatrudnienia oraz walkę z nielegalną pracą i nadużyciami w celu zapewnienia ochrony socjalnej pracowników.

55 Rząd hiszpański dodaje, że ten przepis krajowy jest proporcjonalny do realizacji uzasadnionych celów polityki społecznej, które realizuje. Po pierwsze bowiem, jedynie z wyjątkiem świadczeń z tytułu bezrobocia, pracownicy domowi korzystają co do zasady ze wszystkich świadczeń przyznawanych przez powszechny system hiszpańskiego zabezpieczenia społecznego, pomimo przyczyniania się w mniejszym stopniu do finansowania tego systemu ze względu na obniżoną stawkę składek. Ponadto wyłączenie z ochrony przed bezrobociem dotyczy ryzyka, które nie zostało uogólnione w tej grupie pracowników.

56 Po drugie, wyłączenie świadczeń z tytułu bezrobocia ze świadczeń przyznawanych przez szczególny system dla pracowników domowych nie pociąga za sobą całkowitego braku ochrony przed ryzykiem bezrobocia, ponieważ na rzecz tych pracowników przewidziano tymczasowy zasiłek wyjątkowy z powodu zaprzestania lub ograniczenia ich działalności w kontekście kryzysu sanitarnego związanego z pandemią COVID-19.

57 W tym względzie, co się tyczy w pierwszej kolejności celów realizowanych przez przepis krajowy rozpatrywany w postępowaniu głównym, należy zauważyć, że cele polegające z jednej strony na utrzymaniu poziomu zatrudnienia i wspieraniu zatrudnienia, a z drugiej na zwalczaniu nielegalnego zatrudnienia i nadużyć w celach zapewnienia ochrony socjalnej pracowników stanowią ogólne cele Unii, jak wynika z art. 3 ust. 3 TUE i z art. 9 TFUE.

58 Ponadto, jak wskazał zasadniczo rzecznik generalny w pkt 67 opinii, cele te zostały uznane przez Trybunał za uzasadnione cele polityki społecznej (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 października 2007 r., Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, pkt 64–66; z dnia 2 kwietnia 2020 r., Comune di Gesturi, C-670/18, EU:C:2020:272, pkt 36, 37 i przytoczone tam orzecznictwo) oraz nadrzędne względy interesu ogólnego mogące uzasadniać ograniczenie korzystania z podstawowych swobód przyznanych przez traktat (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 kwietnia 2013 r. Las, C-202/11, EU:C:2013:239, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 13 listopada 2018 r., Čepelnik, C-33/17, EU:C:2018:896, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

59 Oprócz tego Trybunał orzekł już, że wspomniane cele mogą uzasadniać różnicę traktowania dotyczącą znacznie większej liczby kobiet niż mężczyzn w zakresie dostępu do ustawowego systemu ubezpieczenia na wypadek bezrobocia (zob. podobnie wyrok z dnia 14 grudnia 1995 r., Megner i Scheffel, C-444/93, EU:C:1995:442, pkt 27, 28, 32).

60 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że cele realizowane w art. 251 lit. d) LGSS są co do zasady zasługującymi na ochronę celami polityki społecznej, mogącymi uzasadniać dyskryminację pośrednią ze względu na płeć, którą zawierałby ten przepis krajowy.

61 Co się tyczy w drugiej kolejności odpowiedniości wspomnianego przepisu krajowego do realizacji tych celów, a w szczególności kwestii, czy przepis ten jest wdrażany w sposób spójny i systematyczny, należy zauważyć z jednej strony, że ochrona pracowników za pomocą systemów

zabezpieczenia społecznego powodowałaby ze swej natury wzrost kosztów związanych z tym czynnikiem produkcji, co może w zależności od okoliczności charakteryzujących rynek pracy wpłynąć na poziom zatrudnienia we wszystkich sektorach tego rynku, a z drugiej, że samo istnienie takiego ryzyka, takie jak istnienie takich czynników, może mieć wpływ na poziom zatrudnienia we wszystkich sektorach tego rynku.

62 W konsekwencji, aby można było przyjąć, że przepis krajowy rozpatrywany w postępowaniu głównym jest wdrażany w sposób spójny i systematyczny w świetle celów przywołanych w pkt 57 niniejszego wyroku, należy wykazać, że kategoria pracowników, którą wyłącza z ochrony przed bezrobociem, istotnie różni się od innych kategorii pracowników, którzy nie są z niego wyłączeni.

63 W tym względzie z uwag TGSS i rządu hiszpańskiego wynika, że inne kategorie pracowników, którzy świadczą pracę w miejscu zamieszkania pracodawców niebędących przedsiębiorcami lub których sektor zatrudnienia charakteryzuje się taką samą specyfiką w zakresie stóp zatrudnienia, kwalifikacji i wynagrodzenia jak sektor zatrudnienia pracowników domowych, tacy jak ogrodnicy i kierowcy lub pracownicy rolni oraz pracownicy zatrudnieni przez przedsiębiorstwa sprzątające, są objęte ochroną przed bezrobociem, i to pomimo stawek składek niekiedy niższych od stosowanych w przypadku pracowników domowych.

64 Tym samym decyzja ustawodawcy o wyłączeniu pracowników domowych ze świadczeń z tytułu bezrobocia przyznawanych przez hiszpański powszechny system zabezpieczenia społecznego nie wydaje się wdrażana w sposób spójny i systematyczny w stosunku do innych kategorii pracowników, którzy korzystają z tych samych świadczeń, podczas gdy posiadają cechy i warunki pracy analogiczne do tych, jakie posiadają pracownicy domowi, o których mowa w pkt 53 niniejszego wyroku, a tym samym zagrożenia w zakresie obniżenia poziomu zatrudnienia, nadużyć i korzystania z nielegalnej pracy są podobne.

65 Ponadto należy podkreślić okoliczność, bezsporną między stronami postępowania głównego, że ubezpieczenie w szczególnym systemie dla pracowników domowych rodzi co do zasady prawo do wszystkich świadczeń przyznawanych przez hiszpański powszechny system zabezpieczenia społecznego z wyłączeniem świadczeń z tytułu bezrobocia. Z uwag rządu hiszpańskiego wynika zwłaszcza, że system ten obejmuje między innymi ryzyko związane z wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi.

66 Tymczasem w zakresie, w jakim te inne świadczenia wiążą się z takim samym ryzykiem nadużyć na polu społecznym jak świadczenia z tytułu bezrobocia, ta okoliczność może również podważyć wewnętrzną spójność przepisu krajowego rozpatrywanego w postępowaniu głównym w stosunku do tych innych świadczeń. W tym kontekście do sądu odsyłającego należy zbadanie wpływu, jaki na spójność tego przepisu krajowego ma stopniowy wzrost stawek składek mających zastosowanie do pracowników domowych, o czym informował rząd hiszpański w swoich uwagach na piśmie.

67 W tych okolicznościach, jak zauważył również rzecznik generalny w pkt 99 opinii, należy przyjąć, że informacje dostarczone przez rząd hiszpański i TGSS nie wskazują, by przepisy uchwalone przez omawiane państwo członkowskie były odpowiednie do osiągnięcia uzasadnionych celów polityki społecznej, czego ocena należy jednak do sądu odsyłającego.

68 Ponadto należy zauważyć w trzeciej kolejności, że w przypadku gdyby sąd odsyłający miał jednak stwierdzić, że rozpatrywany w postępowaniu głównym przepis krajowy odpowiada uzasadnionym celom polityki społecznej i jest odpowiedni do realizacji tych celów, powinien on jeszcze sprawdzić, czy przepis ten nie wykracza poza to, co jest konieczne do realizacji tych celów.

69 W tym kontekście z postanowienia odsyłającego oraz z uwag ustnych CJ wynika, że wyłączenie z ochrony przed bezrobociem pociąga za sobą niemożność uzyskania przez pracowników domowych innych świadczeń z zabezpieczenia społecznego, do których pracownicy ci mieliby prawo, a których przyznanie uzależnione jest od wygaśnięcia prawa do świadczeń z tytułu bezrobocia, takich jak zasiłki z tytułu trwałej niezdolności do pracy lub z pomocy społecznej dla osób bez pracy.

70 Ponieważ wyłączenie to pociągałoby za sobą jeszcze większy brak ochrony socjalnej pracowników domowych, przejawiający się w trudnej sytuacji społecznej, nie wydaje się, aby przepis krajowy rozpatrywany w postępowaniu głównym, z zastrzeżeniem zbadania przez sąd odsyłający podnoszonych konsekwencji tego wyłączenia dla przyznania innych świadczeń społecznych, był konieczny dla osiągnięcia tych celów.

71 W świetle całości powyższych rozważań na przedstawione pytania należy odpowiedzieć tak, iż wykładni art. 4 ust. 1 dyrektywy 79/7 należy dokonywać w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisowi krajowemu, który wyklucza świadczenia z tytułu bezrobocia ze świadczeń z zabezpieczenia społecznego przyznawanych pracownikom domowym w ramach ustawowego systemu zabezpieczenia społecznego, jeżeli przepis ten stawia w szczególnie niekorzystnym położeniu pracowników płci żeńskiej w porównaniu z pracownikami płci męskiej i nie jest on uzasadniony obiektywnymi czynnikami niezwiązanymi z dyskryminacją ze względu na płeć.

W przedmiocie kosztów

72 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 79/7/EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego należy dokonywać w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisowi krajowemu, który wyklucza świadczenia z tytułu bezrobocia ze świadczeń z zabezpieczenia społecznego przyznawanych pracownikom domowym w ramach ustawowego systemu zabezpieczenia społecznego, jeżeli przepis ten stawia w szczególnie niekorzystnym położeniu pracowników płci żeńskiej w porównaniu z pracownikami płci męskiej i nie jest on uzasadniony obiektywnymi czynnikami niezwiązanymi z dyskryminacją ze względu na płeć.

Podpisy